

Lai prezidentu vēlētu arī pašvaldības

Saeimas darba grupa beidz darbu un **sāk gatavot priekšlikumus par izmaiņām Satversmē**

Ināra Egle

PAŠVALDĪBU vadītāju iesaistīšana Valsts prezidenta ievēlēšanā līdzīgi kā Igaunijā bija viena no idejām, kas Saeimas Juridiskās komisijas darba grupā otrdien tika uzverta visnotaļ ieinteresēti. Tai pat bija jūtams lielāks atbalsts nekā jau Latvijas brīvvalsts laikā izteiktajam piedāvājumam Valsts prezidenta ievēšanu uzticēt tautai, kas vairākkārt ir nonācis arī līdz parlamenta darba kārtībai.

Saeimas deputāta Ringolda Baloža (NSL) vadītā darba grupa, kas kopš 2015. gada februāra vērtēja Valsts prezidenta ievēšanas kārtību un iespējamo pilnvaru paplašināšanu, otrdien rīkoja pēdējo sēdi kopā ar ekspertiem. Vairākus gadus krātots secinājums tā apkopos un maija sākumā iesniegs Juridiskajā komisijā, informēja R. Balodis. Piedāvājums izvērtēt ierosinājumu, ka Valsts prezidentu ievēl ne tikai Saeimas deputāti ar vismaz 51 balsi, bet valsts augstākā amatpersona tiek izraudzīta kopā ar pašvaldību pārstāvjiem, līdz šim nav plaši apspriests.

R. Balodis *Dienai* skaidroja, ka deputāti kopā ar ekspertiem izvērtēja visus modeļus, kādi ir citās valstīs. Parlaments kopā ar vietējo varu pārstāvjiem prezidentu izraudzīs vairākās valstīs – arī, piemēram, Vācijā. Igaunijā pašvaldību pārstāvji gan tiek iesaistīti tikai tad, kad divreiz ar divu trešdaļu balsu vairākumu lēmumu nav izdevies pieņemt parlamentam. Ja

▲ **VAIRĀK NEKĀ** divus gadus kopā ar ekspertiem Ringolda Baloža vadītā darba grupa, kurā bija pa vienam pārstāvim no katras Saeimas frakcijas, vērtēja, vai būtu jāmaina prezidenta ievēšanas kārtība un jāpaplašina amata pilnvaras. Nu tās darbs ir noslēdzies, bet secinājumi tiks virzīti tālāk.

FOTO - LETA

ideja tiktu iekļauta politikā darba kārtībā, varētu vērtēt, vai arī Latvijā nav jāparedz prezidenta ievēšana ar 2/3 balsu vairākumu. Balsojumā piedalītos 100 Saeimas deputāti un 100 vietējo varu pārstāvji. Sēdē klātesošos sociologs Arnis Kaktiņš iepazīstināja arī ar SKDS pētījumu,

kurā pašvaldībām bija ievērojami lielāka sabiedrības uzticība nekā Saeimai.

Latvijas Pašvaldību savienības priekšsēdētājs Andris Jaunsleinis un viņa vietnieks, Auces novada vadītājs Gints Kaminskis (ZZS) priekšlikumu varētu atbalstīt. «Ja, kāpēc gan ne. Tā būtu lielāka tautas

pārstāvniecība Valsts prezidenta izvēlē, un viņš varētu justies stabilāk.» *Dienai* teica G. Kaminskis. Tagad Latvijā ir 119 pašvaldības. Professore Ilga Kreituse sēdē teica, ka šo iniciatīvu varētu īstenot, kad Latvijā būs izveidota stabila pašvaldību sistēma, bet administratīvi teritoriālā reforma patlaban turpinās un novadu skaits var mainīties. Viņaprāt, arī Saeimā Valsts prezidentu vajadzētu ievēlēt ar 2/3 balsu vairākumu, lai nerētu padarīt šo amatu par tirgošanās objektu.

Tīkmērē bijušais Valsts prezidents Valdis Zatlers uzskata, ka prezidenta ievēšanas kārtība nav jāmaina. Viņš norādīja, ka krīzes situācijās prezidenta pilnvaras ir ļoti lielas. Ja prezidentu izraudzīs tauta, tad vēlēšanās ar lielu naudu varot panākt arī grūti prognozējamu rezultātu. V. Zatlers atgādināja, ka, piemēram, Ivetas Grigules ievēšana Eiropas Parlamentā labi raksturo šādu varbūtību. Pašvaldību iesaiste paplašinātu politisko spēju laukumu, tāpat esot jāatceras, kā vietējie līderi mainot politisko piederību atkarībā no tā, kas ir valdošās partijas valstī. Ir zināmi pašvaldību vadītāji, kas bijuši pat piecās partijās.

Pašvaldībās tagad visplašāk pārstāvēta ir Zaļo un Zemnieku savienība (ZZS), kā arī Latvijas Reģionu apvienība. ZZS frakcijas vadītājs Augusts Brigmanis *Dienai* atzina, ka šīs idejas aktualizēšana Latvijā viņam bijis pārsteigums, tāpēc grūti to komentēt, bet ZZS cerot ietek-

mi vēl vairāk palielināt, tāpēc tai neesot būtisku iebildumu. LRA līderis Mārtiņš Bondars uzskata, ka nevajag kopēt citu valstu pieredzi, kas veidojusies noteiktos kultūrvēsturiskajos apstākļos. Viņaprāt, tas būtu tikai pussolītis ceļš uz tautas vēlētu prezidentu, ko atbalsta LRA. Savukārt *Vienotības* priekšsēdētāja vietnieks Edvards Smiltēns līdzīgi kā V. Zatlers šajā geopolitiskajā situācijā saredz riskus, ja tauta vēlētu prezidentu. Arī viņš *Dienai* pieļāva, ka naudai varētu būt liela loma rezultāta iespaidošanā, un aicināja iztēloties, kā būtu, ja par prezidentu kļūtu Eiropas Parlamenta deputāts Andrejs Mamikins (*Saskaņa*), kurš intervijā LETA atzina, ka neredz jēgu NATO pastāvēšanai. E. Smiltēns norādīja arī uz *Saskaņas* centieniem palielināt ietekmi lielajās pašvaldībās, piemēram, Daugavpili un Liepājā.

Liepājas mēra kandidāts *Saskaņai* būs Valērijs Agešins, kurš gan *Dienai* aturējās komentēt darba grupā vērtētās idejas kontekstā ar kādām konkrētām personām. *Saskaņa* atbalstot tautas vēlētu prezidentu. «Mums ir labas pašvaldības un to iesaiste varētu daļēji vairost uzticību amatam, bet no Satversmes skaidri izriet, ka tauta ir varas avots,» sacīja V. Agešins. Viņaprāt, nav pamata runāt par riskiem, ja likumā skaidri nosaka prezidenta vēlēšanu kampaņas un tās finansēšanas nosacījumus. Viņam arī negribētos ticēt, ka naudai ir izšķirošā nozīme. ●